



MAI-11021

Seat No. _____

Third Year B. A. (Non CBCS) Examination

February – 2018

Sanskrit (Special) : Paper-X

(Sanskrit Language & Literature)

(Old Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

સૂચના/Instructions :

- (૧) દરેક પ્રશ્નના સરખા ગુણ છે.
(1) All questions carry equal marks.
(૨) જમણી બાજુ દર્શાવેલ અંક ગુણ દર્શાવે છે.
(2) Figures to the right indicate marks.

૧ (અ) નીચેનો પરિછેદ વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તરો-સંસ્કૃતમાં લખો : ૧૦

1 (a) Read the following passage and write answers in Sanskrit to the questions : 10

અયમ મહારાજઃ શ્રી હર્ષવર્ધનેતિ નામ્નો ભારતીપેતિહાસેનિતરાં પ્રખ્યાત ઇતિ તુ વિદિતમેવ । અસ્યપિતુનમિ પ્રભાકરવર્ધન ઇતિ, માતુચ્ય પશોમતી દેવીતિ । જ્યેષ્ઠો ભ્રાતારાજ્યવર્ધન નામા ૬૬૭ વિક્રમાષ્ટ્યે પિતર્પુપરતે રાજ્યપદાધિકારમલભત । તિસ્મન્નેવ સમયે સ્વસુઃ રાજ્યશ્રીત્યાખ્યાપઃ પતિઃ ગ્રહવર્મા માલવનરયતિના યશઃ શેષતાં નીતઃ । રાજ્ય વર્ધનસ્તુ માલ પવનેરશમાક્રમ્ય તં સ્વવશમનૈષીત્પરન્તુ કથમપિ કપટેન ગૌડમહીશેન શશાઙ્કોન સહગ્રામેહતો વીરંગતિ પ્રપેદે । તદનન્તરં હર્ષવર્ધનઃ ૬૭૩-વિક્રમીયે રાજ્યસિહંસનમધિરુહ્ય સકલમુતરં ભારતવર્ષનયેન પ્રશાસન ભૂમિ રાજ્યન્વતી ચકાર ।

- (૧) શ્રીહર્ષ કસ્ય પુત્રઃ આસીત ?
(૨) પ્રભાકરવર્ધનો દિવડગતે કઃ રાજ્યપદાધિકારમ્ અલભત ?
(૩) કેન ગ્રહવર્મા યશઃ શેષતાં નીતિ ?
(૪) રાજ્યવર્ધન કં સ્વવશમ્ અનૈષીત્ ?
(૫) કઃ ભૂમિં રાજ્યન્વતી ચકાર ?

- (ब) नीचे आपे ल पत्र विषयने अनुलक्षीने संस्कृतमां पत्र लपो : १०
(कोईपक्ष ओक)
- (b) Write a letter in Sanskrit on any **one** of the following subjects : 10
- (१) छात्रः दीपावली अवकाशे स्वगृहं गच्छति । पुनरागमने विलम्ब भविष्यति । अतः अवकाशविलंबनार्थं स्वस्य पत्रं लिखति ।
- (२) विद्यार्थी सुमनः आत्मनः अध्यापकाय अग्रे किं पठितव्यमिति पत्र द्वारा पृच्छति ।
- २ नीचेनामांथी कोईपक्ष ओक पर संस्कृतमां निबंध लपो : २०
- 2 Write a essay in Sanskrit on any **one** of the following : 20
- (१) मम प्रिय पुस्तकम् ।
- (२) संघे शक्तिः कलौ युगे ।
- (३) परोपकार ।
- (४) जननी जन्मभूमिश्च स्वर्गादपि गरीयसी ।
- ३ (अ) नीचेनामांथी कोईपक्ष ओक गद्यभंडनो अनुवाद करो : १०
- 3 (a) Translate any **one** of the following Passages : 10
- (१) आसीद भुवि प्रथितो गाधिर्नाम् महान क्षत्रियस्तस्यपुत्रः प्रतापवान् विश्वमित्रो बभूव । अथ स तनयम्भिषिच्य महातपदेहन्यासे मनच्यके । तदानी प्रजाः प्रणतास्तमृचुः हे महाप्राज्ञा न गन्तव्यमरण्याय तपसे । अस्मात् रक्षोभयात् त्तापस्व । एवमुक्तो गाधिः प्रत्यभाषात् । मम सुतो विश्वस्य गोप्ता भविष्यति इति । ततो नृपतिविश्वमित्रं प्रस्थाप्य राजपदे स्वर्गं जगाम ।
- (२) संदेश वाहकः अस्माकं सहायकः समाज संपकश्च अस्ति । सर्वेरपि तस्य प्रतीक्षा क्रियते । गणवेशं धृत्वा विचारयति । सः द्विचक्रिक्यो प्रातःकाले पत्रकार्यालयं गच्छति । पत्रकार्यालये आगतानि पत्राणि वर्गीकरोति । स्वविभागीय पत्राणि रद्धानुसारेण कृत्वा पत्राणि धृत्वाशनस्योततेन सह बहिः गच्छति । पत्राङ्कितं नाम गृहकमं य पठित्वा वितरति ।

(બ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક ગદ્યખંડ સંસ્કૃતમાં અનુવાદ કરો : ૧૦

(b) Translate any **one** of the following into Sanskrit : 10

(૧) એક વાર દિલીપ રાજા સુદક્ષિણા સાથે વસિષ્ઠ ઋષિના આશ્રમે ગયા તેમણે અને સુદક્ષિણાએ વસિષ્ઠ તથા અરુન્ધતીને પ્રણામ કર્યાં. વસિષ્ઠે દિલીપને પુછ્યું - કુશળ છો ને ? તેણે કહ્યું ગુરુદેવ ! બધું કુશળ તો છે. પણ હૃદયમાં અપુત્રતાનું દુઃખ છે. વસિષ્ઠે કહ્યું - આ કામધેનુની સેવા કર તેની કૃપાથી તેને પુત્ર થશે.

(1) Once king Dilip went Rishi Vasishthas hermitage with Sudaksina. He and Sudaksina bowed at Vasistha and Arundhaati Vasistha asked Dilip Are you well ? Dilip Said Gurudev everything is well but heart a pain there for lack of a son. Vasistha said serve the Kamadhenu by her grace you will have a son.

(૨) કેટલાંક લોકો માને છે કે ભારતીય સંસ્કૃતિ સંપૂર્ણપણે ધાર્મિક અને આધ્યાત્મિક છે અને ભૌતિક જીવનનું તેમાં કોઈ મહત્ત્વ નથી. પરંતુ ખરેખર આવું નથી. ભારતીય જીવનમાં ધાર્મિકતા અને આધ્યાત્મિકતાની સાથે ભૌતિકતાને પણ સમાન મહત્ત્વ આપવામાં આવ્યું છે. આપણા જીવનના શ્રેષ્ઠ અને આદર્શ એવા ચાર પુરુષાર્થો ધર્મ, અર્થ, કામ, મોક્ષ, આના સાક્ષી છે.

(2) Some people believe the Indian culture is totally religious and spiritual and that there is no not so important place for material life But really it is not so in Indian life material is also similarity our best and ideal four expendients of life righteousness wealth desire and salvation are a witness to this.

૪ (અ) નીચેનામાંથી બે ગદ્યખંડનું ભાષાંતર કરો : ૧૦

4 (a) Translate any **two** of the following Passages : 10

(૧) ગુરુવચનમમલમપિ સલિલમિવ મહદુજનયતિ શ્રવણસ્થિતં શૂલમભવ્યસ્ય ।
ઇતસ્ય તુ કરિણ ઇવ શઽખાભરણમાનન શોભાસમુદ્રયમધિક્તરમુયજનયતિ ।
હરતિ ચ સફલં અતિમલિનમધ્યન્ધકારમિવ યોષજાતં પ્રદોષ સમય
નિશાકર ઇવ ।

- (२) प्रस्तावना कपटनाटकस्य । कदलिका कामकरिणः । वध्यशाला साधुभावस्य । राहजिहवा धर्मेन्द्रमण्डलस्य । नहि तं पश्यति । पोह्ययरिचितयानपान निर्भरमुपगढः पो वा न विप्रलब्धः । नियतिमिय मालेख्यगतापि चलत । पुस्तमच्यपि इन्दूजालमात चरति ।
- (३) पुरः पताका सर्व विनयानाम् । उत्पतिनिम्नागा क्रोधकोग्राहाणम् आपानभूमिः विषयमधुनाम् । संगीतशाला भूविकार नाट्य नाम् । आवासदरी दोषाशीविषाणाम् । उव्सारणवेमलता सत्पुकुषव्यवहाराणाम् अकाल प्रावृद गुणकलहसानाम् । विसर्पभूमिलोकापवाद विस्फोट का नाम ।

(ब) नीचेनामांथी कोठपश बे संदर्भ साथे समझावो : १०

(b) Explain any **two** with reference to the context : 10

(१) गङ्गेव वशुजनन्यपि तरङ्ग बुद बुद वयज्वलाः ।

(२) अपरिणामोवशमो दारुणा लक्ष्मीमदः ।

(३) चन्द्रेण प्रभावो न दहति किमनलः ।

(४) पुरुषोत्तमरतापि खलजनप्रिया ।

५ मयूर भट्टना जिवन-समय अने कृतिओ विशे विस्तृत नोंध लखो. २०

5 Details of Mayur Bhatts about life-time and his works. 20

अथवा/OR

५ कोठपश बे पर टूंकनोंध लखो : २०

5 Write a short notes on any **two** of following : 20

(१) सूर्य किरणा ।

(२) सूर्य मण्डलम् ।

(३) सूर्यस्य अश्व ।

(४) सूर्य शतक सूर्य वर्णनम् ।